

Tussenevaluatie 2025

Actieplan Schone Lucht Akkoord 2022-2030

‘Samen gezonder met schonere lucht’

Datum	15 mei 2025
Team	Beleid & Advies
Auteur	B. Scholten en D. Storm

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel	3
1.3 Monitoring.....	3
2 Maatregelen per thema	5
2.1 Mobiliteit.....	5
2.1.1 Stimuleren van elektrisch rijden (extra maatregel gemeente).....	6
2.2 Mobiele werktuigen.....	6
2.3 Industrie	7
2.4 Houtstook door particuliere huishoudens.....	8
2.4.1 Maatregelen houtstook gemeente	10
2.5 Landbouw	10
2.6 Participatie (Citizen Science).....	12
2.7 Algemene bepalingen.....	13
3 Voortgang op gemeentelijke acties	14
3.1 Integratie van milieubeleid in het Omgevingsplan.....	14
3.2 Afwegingskader Luchtkwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen	14
3.3 (Intensieve) veehouderijen	14
3.4 Meer bewustwording overlast door houtrook	15
3.5 Onderzoek naar effectieve stimuleringsmaatregelen.....	15
3.6 Ondersteuning burgerinitiatief luchtkwaliteit meten.....	15
3.7 Particulier vuurwerkverbod	15
3.8 Meten van uitstoot door houtstook	16
3.9 Uitwerking in andere gemeentelijke beleidsdocumenten	16
3.9.1 Omgevingsvisie	16
3.9.2 Het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP).....	16
3.9.3 Gezondheidsbeleid	17
3.10 SpUk subsidiemogelijkheden.....	17
3.11 Conclusies en prioritering komende periode (2025-2026).....	17

Samenvatting

De tussenevaluatie is opgesteld zodat per thema en maatregel inzichtelijk is hoe ver we zijn en wat de voortgang is.

In het raadsuitvoeringsprogramma staat dat een schone luchtkwaliteit in de gemeente belangrijk is. Ook wil de raad streven naar het bereiken van de WHO-advieswaarden. In 2021 is daarom het Schone Luchtakkoord (SLA) ondertekend en in 2022 is het Actieplan 2022-2030 met als titel *'Samen gezonder met schonere lucht'* door het college vastgesteld.

Met het actieplan SLA wil de gemeente uitvoering geven aan de basismaatregelen waarvoor de gemeente een inspanningsverplichting heeft. Met het nemen van maatregelen in verschillende sectoren wordt voor een deel de emissie van stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀/PM_{2,5}) afkomstig van de belangrijkste vervuilers verlaagd.

Daarnaast voert de gemeente extra maatregelen uit om de luchtkwaliteit permanent te verbeteren en realiseert daardoor gezondheidswinst. Gemeentelijke acties in de periode 2022-2024 waren onder meer:

- Het stimuleren van elektrisch rijden;
- Bewustwording van overlast door houtrook;
- Interview wethouder op tv over overlast door houtrook en de hiaten in de wetgeving;
- Start analyse milieu impact (geur, luchtkwaliteit en endotoxinen) rond veehouderijen;
- Een afwegingskader voor het beschermen van hoog gevoelige groepen bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- Borging van maatregelen in gemeentelijke beleidsdocumenten, zoals de actualisatie van het mobiliteitsplan;
- Ondersteuning burgerinitiatief dat zich bezig houdt met het meten van luchtkwaliteit.

Uit de tussenevaluatie concluderen we dat op veel thema's voortgang is geboekt en dat verschillende beleidsvelden van de gemeente (indirect) werken aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Echter is het vanwege de korte uitvoeringstijd van het actieplan nog niet mogelijk om over de jaren 2022-2024 een daadwerkelijke verbetering van de luchtkwaliteit te zien. Dat kost tijd en er blijft inzet vanuit verschillende beleidsvelden en ook door inwoners en bedrijven nodig, omdat een complex en omvangrijk vraagstuk als het verbeteren van de luchtkwaliteit niet enkel vanuit de milieu medewerkers kan worden uitgevoerd.

Het college heeft de komende twee jaar (2025-2026) de focus onder meer op de volgende aspecten:

- Ontwikkelen van geurbeleid voor veehouderijen op basis van de milieu impactanalyse;
- Intensiveren van communicatiecampagne houtstook;
- Ondersteunen van het burgermeetnetwerk.

Het cluster milieu is als aanjager van het actieplan en coördinator van de monitoring voor de maatregelen uit het SLA verantwoordelijk, maar moet met name vanwege beschikbare capaciteit en financiën ook scherpe keuzes in de taakuitvoering maken. Met de resultaten van de tussenevaluatie maken we gerichte keuzes in de uitvoering van het actieplan *'Samen gezonder met schonere lucht'*.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Nederland wordt op de meeste plekken aan de wettelijke luchtkwaliteitsnormen voldaan. Luchtverontreiniging is echter een grote veroorzaker van gezondheidsschade, ook onder deze grenswaarden. Gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft om deze reden het Schone Lucht Akkoord (SLA) in december 2021 ondertekend. Het doel van het SLA is om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Deelnemers streven naar een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016.

In het SLA staan basismaatregelen waarvoor gemeente Utrechtse Heuvelrug een inspanningsverplichting heeft om deze te nemen. Daarnaast voert de gemeente extra maatregelen uit om de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Deze maatregelen staan in het Actieplan Schone Lucht 2022-2030 met de titel 'Samen gezonder met schonere lucht'. Het actieplan is in december 2022 door het college vastgesteld. Nu is de wens en de behoefte om het actieplan tussentijds te evalueren en keuzes in de taakuitvoering te maken.

1.2 Doel

De tussenevaluatie is opgesteld om vanuit monitoring de stand van zaken per maatregel inzichtelijk te maken en te bekijken waar de komende jaren voor de uitvoering van het actieplan SLA op in moet worden gezet.

1.3 Monitoring

Voor de tussenevaluatie kijken we zowel naar de monitoring en verantwoording SLA gegevens op landelijk niveau als naar de voortgang op gemeentelijk niveau. Op 27 juni 2024 is vanuit het Rijk de voortgangsmeting: "Schone Lucht Akkoorddoelen goed op koers" naar de Tweede Kamer gestuurd. Op landelijk niveau zijn twee aspecten van belang, namelijk de voortgang van de uitvoering van maatregelen en de gezondheidsindicator. Onderstaand wordt dit toegelicht:

Landelijke verantwoording SLA

Jaarlijks leggen deelnemers aan het SLA in een decentraal uitvoeringsplan (DUP) vast welke maatregelen zij gaan uitvoeren. Het DUP volgt een vast landelijk format.

Gezondheidsindicator

Iedere twee jaar leveren alle gemeenten gegevens aan voor de voortgangsmeting. Het RIVM berekent de luchtkwaliteit en vervolgens met de gezondheidsindicator de effecten van de luchtkwaliteit op gezondheid. De gegevens die de gemeenten aanleveren voor de voortgangsmeting, zijn dezelfde gegevens die voor de monitoring van de luchtkwaliteit voor het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK) worden aangeleverd. De monitoring en aanleveren van gegevens voor onze gemeente wordt door de ODRU uitgevoerd. De verwachting is dat in het najaar van 2025 een nieuwe voortgangsrapportage wordt gepresenteerd.

In de tabel op de volgende pagina zijn de wettelijke grenswaarden en WHO advieswaarden samen met de stand van zaken in de gemeente weergegeven.

	Huidige Grenswaarden (Bkl)	Europese herziene richtlijn *	WHO advieswaarden (ambitie 2030)	Stand van zaken gemeente Utrechtse Heuvelrug (2021)
NO ₂ stikstofdioxide	40	20	10	Voor NO ₂ wordt met een waarde tussen de 12 en 18 µg/m ³ overal in de gemeente voldaan). De WHO advieswaarde 2030 (10 µg/m³) wordt nog nergens gehaald.
PM ₁₀ fijn stof	40	20	15	De concentratie ligt tussen de 17 en 21 µg/m ³ . Alleen in de Gelderse Vallei, bij Maarn en Overberg, is de concentratie hoger. Dit is vooral een gevolg van de intensieve veehouderij in dit gebied. De WHO advieswaarde 2030 (15 µg/m³) wordt nog nergens gehaald.
PM _{2,5} ultra fijn stof	25	10	5	De concentratie van ultra fijnstof ligt in de gemeente overal boven de 10 µg/m. De WHO advieswaarde 2030 (5 µg/m³) wordt nog nergens gehaald.

*Europese herziene richtlijn 2024 (scherpere normen en mechanisme voor verdere daling richting 2050)

Begin 2024 is onderzocht of er in Nederland problemen te verwachten zijn op basis van de herziene Europese richtlijn (Deloitte, feb 2024). Als bestaand beleid wordt uitgevoerd zijn er in onze gemeente waarschijnlijk geen problemen te verwachten met betrekking tot de woningbouwopgave. We blijven dit monitoren.

2 Maatregelen per thema

De tussenevaluatie is opgesteld aan de hand van vijf thema's (mobiliteit, mobiele werktuigen, industrie, houtstook, landbouw en algemene maatregelen) uit het actieplan Schone Lucht Akkoord. Per thema is beschreven wat de status is van de acties basismaatregelen uit het actieplan.

In de onderstaande tabel zijn de maatregelen beschreven waaraan een gemeente moet voldoen die het SLA heeft ondertekend. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven. De kleuren in de tabel van ieder thema geven per maatregel in één oog opslag de status aan. Groen betekent uitgevoerd, oranje is in uitvoering / in voorbereiding en rood is nog niet gestart.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de voortgang van de gemeentelijke acties met kansen en/of aandachtspunten.

2.1 Mobiliteit

De basismaatregelen uit het landelijk decentraal uitvoeringsplan (DUP) thema Mobiliteit zijn met name inspanningsverplichtingen gericht op de gemeente. In onderstaande tabel zijn de maatregelen beschreven:

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
M1.D	Gezondheidseisen opnemen in verkeers- en vervoerplannen	De gemeente heeft een mobiliteitsplan opgesteld. Dit plan bestaat uit een overkoepelende visie en ambitie op het gebied van (duurzame) bereikbaarheid en verkeersveiligheid waarin ook maatregelen met betrekking tot het bereiken van gezondheidsdoelen zijn opgenomen. Na het opstellen van het mobiliteitsplan zijn ambities en doelen in de uitvoeringsagenda mobiliteit verder in projecten uitgewerkt. Gezondheidseisen zijn niet prominent aanwezig in het plan.	
M2A.D	Aanscherpen aanbestedingen emissie voertuigen en transportdiensten	Voor dit onderwerp worden de landelijke Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVO) criteria gevolgd. Voor de maatregel emissie-eisen in vergunning wordt dit, daar waar mogelijk, uitgevoerd voor gemeentelijke dienstauto's en afval ophaalauto's. In 2022 heeft de gemeente voor de auto's van de buitendienst een aanbestedingsprocedure doorlopen waarbij de oude benzineauto's zijn vervangen door met name lease auto's die rijden op elektriciteit of groen gas. Hiermee wordt voldaan aan de Clean Vehicles Directive (CVD).	
M2B.D	Gemeenten en provincies nemen, waar mogelijk, gezondheidsdoelen in de vorm van emissie-eisen op in vergunningen voor bedrijven en relevante activiteiten. Ambitie daarbij is om zo snel mogelijk de inzet van oudere dieselvoertuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren.	Er vindt een verkenning vanuit de provincie plaats, waarbij ODRU is betrokken. De provincie wil een cursus geven voor de omgevingsdiensten en gemeenten binnen Utrecht organiseren over scherper vergunnen. De maatregel geldt doorlopend voor het opstellen van nieuwe ontwikkelingen en het herzien van bestaande plannen.	
M3.D	Gezondheidsdoelen meenemen in Regionale Mobiliteitsprogramma's	De provincie Utrecht is trekker van het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP). De gemeente neemt (via de regio U10) deel aan het RMP en als uitgangspunt voor het gemeentelijk mobiliteitsplan wordt meegenomen. De gezondheidsdoelen vanuit het RMP landen ook in het mobiliteitsplan.	

M.4.D	Gemeenten, provincies en Rijk brengen de negatieve gezondheidseffecten van luchtmissies in kaart bij effectstudies voor projecten waarvan een mogelijk substantieel effect wordt verwacht.	De uitkomsten van deze verkenning zijn nog niet bekend. Zodra deze bekend zijn, vragen we de ODRU hierin te adviseren zodat kan worden bepaald wat de gevolgen voor de gemeente zijn.	

2.1.1 Stimuleren van elektrisch rijden (extra maatregel gemeente)

De gemeente wil het elektrisch rijden stimuleren. Daarom heeft het college in juli 2023 een laadvisie vastgesteld. In deze visie is ook een laadpuntenkaart en beleidsregels voor de laadinfrastructuur opgenomen. Dit is in uitvoering gebracht. Sinds december 2023 kunnen bewoners op aanvraag (onder voorwaarden) kabelgoottegels aangeven. Die worden door de gemeente geplaatst bij particulieren zonder eigen oprit, zodat een elektrisch voertuig op een openbare parkeerplaats voor een woning kan worden opgeladen. In 2024 heeft de gemeente 36 aanvragen ontvangen. Verder zijn er de afgelopen drie jaar 175 aanvragen geweest voor openbare laadpalen. Hiervan zijn er 84 geplaatst/geaccepteerd.

2.2 Mobiele werktuigen

Streefdoel uit het SLA is om de negatieve gezondheidseffecten van luchtmissies (NO₂ en fijn stof) van mobiele werktuigen met minimaal 75% te verminderen in 2030 ten opzicht van 2016. Voor bouwmaterieel is hierbij uitgegaan van het streven naar emissie loos materieel in 2030, conform het Landelijk Klimaatakkoord. Op dit moment is er nog een aanzienlijk deel van de werktuigen niet voorzien van een effectief roetfilter. Daarnaast komen bij oudere machines, bij het stationair draaien van de machines en bij het niet goed functioneren van nageschakelde technieken (zoals katalysatoren) hoge stikstof emissies vrij.

In de tabel zijn de maatregelen van het thema mobiele werktuigen beschreven. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven.

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
NRMM.4.D	Gemeenten en provincies nemen vanaf 2021 emissie-eisen en criteria die gericht zijn op het terugdringen van luchtvervuilende emissies op in de aanbesteding van (bouw)projecten en andere aanbestedingen waar mobiele werktuigen worden ingezet. De aanbestedingscriteria komen minimaal overeen met de emissie-eisen van de MVI criteria zoals gepubliceerd op de PIANOo website. Partijen maken nadere afspraken over de periodieke aanscherping van de eisen richting 2030 (Routekaart schoon en 0-emissie bouwmaterieel.	Vanuit het Rijk is er gewerkt aan een routekaart en convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Door de gekozen emissie-eisen worden vanaf 2028 mobiele (bouw)werktuigen zonder roetfilter geweerd. Zo worden geleidelijk alle mobiele werktuigen (ook voor het gebruik buiten de bouw) schoner en uiteindelijk zero-emissie. De gevolgen en mogelijke acties moeten nog in beeld worden gebracht en uitgevoerd. Bij het aanbesteden worden zoveel mogelijk de criteria van PIANO meegewogen. In 2025 verkent de gemeente of we het convenant daadwerkelijk gaan ondertekenen.	
NRMM.5.D	Emissie-eisen en milieuzones	De maatregel emissie-eisen en instellen milieuzones is vanwege het dorpse karakter van de gemeente vooralsnog niet van toepassing. De landelijke ervaringen en uitkomsten van pilots met betrekking tot vergunningverlening worden in de gaten gehouden.	

2.3 Industrie

Om ook in de industrie- en energiesector een verdere afname van negatieve gezondheidseffecten te realiseren, zijn aanvullende maatregelen nodig. Doel voor de industrie is om uitstoot en groei verder te ontkoppelen en een continue daling van emissies te realiseren.

In de onderstaande tabel zijn de maatregelen van het thema industrie beschreven. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven.

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
I.1.D	Vergunnen aan onderkant BREF-range: BREF's zijn Europese documenten met de Beste beschikbare technieken (BBT). In nieuwe of geactualiseerde vergunningen die vanaf 2021 worden afgegeven staan emissie-eisen die zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF-range liggen. Dit uitgangspunt wordt verankerd in lokaal beleid (zoals de nota VTH en/of in de opdrachtverlening aan Omgevingsdiensten).	De ODRU houdt de ontwikkelingen in de gaten en adviseert aan de gemeente. In de regionale Uitvoering- en Handavingsstrategie is een uniforme vergunningenstrategie opgenomen. Daarin staan een aantal uitgangspunten, zoals maatregel 1.1 over BREF-range en BBT. In de regionale U&H-strategie is het volgende uitgangspunt opgenomen: <i>"voorschriften zijn gebaseerd op de beste beschikbare technieken (BBT) met primair toepassing van zogenoemde doelvoorschriften"</i> .	
I.2.D	Scherp vergunnen: Provincies en gemeenten zetten zich in om scherp te vergunnen, hun vergunningenbestand tijdig te actualiseren en waar nodig toezicht te optimaliseren. Dit dient geborgd te worden in lokaal beleid, opdrachtverlening naar omgevingsdiensten en wordt gecontroleerd door middel van actieve monitoring.	De ODRU houdt de ontwikkelingen met betrekking tot de landelijke actualisering van de factsheets reductietechnieken in de gaten en adviseert hierover aan de gemeente. Gezien de beperkte industrie in de gemeente is dit minder relevant. De gemeente zet in op scherp vergunningen door de ODRU uitvoering te laten geven aan het beleid programmatisch actualiseren van vergunningen. Dit is een continu proces tot 2030. Voor financiering van minimum wettelijke verplichtingen zijn afspraken gemaakt in het UVP van de ODRU. Voor onze gemeente kan bij de jaarlijkse prioritering van actualisaties rekening worden gehouden met het SLA. Dit is opgenomen in het beleid ten aanzien van actualisaties. Echter moet dit inhoudelijk en financieel nog nader worden uitgewerkt.	
I.3.D	Versterken toezicht en handhaving: Gemeenten en provincies nemen maatregelen om, waar nodig, het toezicht en handhaving te versterken. Dit wordt geborgd in lokale plannen voor toezicht en handhaving. De landelijke themagroep industrie doet voorstellen hoe daar uitvoering aan kan worden gegeven.	Als er verbeteringen in de handhaving wenselijk zijn n.a.v. de voorstellen van de themagroep zal dit besproken moeten worden met de afdeling toezicht en handhaving van de ODRU. Deze maatregel moet incl financiering nog worden uitgewerkt.	
I.4.D	Actualiseren factsheets reductietechnieken: Het bevoegd gezag moet beoordelen of een bedrijf BBT toepast. Hiervoor is kennis nodig over welke reductietechnieken er zijn en waar deze toegepast kunnen worden. De factsheets over reductietechnieken geven informatie over de technische werking en een indicatie van de kosten. Het ministerie van IenW zorgt ervoor dat deze bestaande factsheets aangevuld en geactualiseerd worden.	De milieuvergunningverleners van ODRU hebben inmiddels deelgenomen aan een cursus / webinar over dit onderwerp. Zij houden de ontwikkelingen in de gaten en adviseren aan de gemeente.	

Overig	Actualiseren algemene regels: De Rijksoverheid onderzoekt in 2020 welke emissie eisen in de algemene regels kunnen worden aangescherpt.	De wijzigingen naar aanleiding van het onderzoek hebben geresulteerd in een definitief wijzigingsbesluit van het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL), dat in 2022 is gepubliceerd en gelden sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het is mogelijk dat gedurende de SLA-periode nog aanvullende studies of wijzigingen nodig zijn. De ODRU houdt de ontwikkelingen in de gaten en adviseert aan de gemeente.	

De bovenstaande maatregelen zijn minder relevant, omdat in onze gemeente geen zware industrie aanwezig is.

2.4 Houtstook door particuliere huishoudens

De maatregelen in het SLA richten zich ook op het stoken van hout binnenshuis. Landelijk doel is een dalende trend van emissies naar de lucht ten opzichte van 2016 te realiseren.

In de onderstaande tabel zijn de maatregelen van het thema houtstook en particulieren huishoudens beschreven. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven.

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
H.1.D	Gemeenten en provincies zetten actief in op voorlichting over houtstook. Dit gebeurt via eigen communicatiekanalen (website, social media, e.d.). De voorlichting is gericht op de gezondheidsschade van houtstook. Partijen kunnen hierbij gebruik maken van materiaal wat beschikbaar wordt gesteld door het Rijk.	Informatie is beschikbaar via de website gemeente en website GGD leefomgeving	
H.2.D	Aandacht voor houtstook bij energietransitie Partijen besteden in de communicatie aan bewoners rondom de energietransitie en gasloze wijken aandacht aan de gezondheidseffecten van houtstook. Er is afgesproken dat gemeenten burgers informeren over de gezondheidseffecten van houtstook in de energietransitie. Woningeigenaren en huurders kunnen deze gezondheidseffecten meewegen in hun keuze voor een andere verwarmingsbron. Gemeenten nemen de effecten van houtstook op in wijkuitvoeringsplannen.	Bij de bewustwording campagne (in het najaar tot voorjaar) over overlast door houtstook worden de nadelen van houtstook tevens in relatie tot de energiecrisis benadrukt. Hiervoor is een folder ontwikkeld.	
H.6.D	Actualisatie toolkit Houtstook vanuit het Rijk De Rijksoverheid actualiseert in samenwerking met geïnteresseerde gemeenten de toolkit Overlast van houtstook. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre een onderbouwde gezondheidsschade kan worden meegenomen. Bij een positief resultaat kunnen gemeenten deze methode toepassen bij de handhaving van overlast als gevolg van (onjuiste) toepassing van houtstook. De Rijksoverheid ondersteunt met e-learning om kennis te vergroten op handhaving op bouwkundige aspecten.	Er is een landelijke Routewijzer Houtstook beschikbaar (ipv de toolkit). De Routewijzer maakt gebruik van bestaande informatie, inzichten, kennis en ervaringen, en verwijst ook door naar informatie en hulpmiddelen. De gemeente gebruikt het als hulpmiddel bij de aanpak van de uitstoot of overlast door houtstook van particulieren. De Routewijzer pretendeert niet volledig te zijn. Het is een eerste aanzet en kan worden aangevuld met nieuwe inzichten of ontwikkelingen.	
H.7.D	Toepassen meetmethode bij handhaving Bij een succesvol ontwikkelde meetmethode door de Rijksoverheid voor het vaststellen van de lokale gezondheidsschade van houtstook, kunnen gemeenten deze meetmethode toepassen	Uit de landelijke voortgangsrapportage 2024 blijkt dat onderzoek met een enkele meting niet mogelijk is. Het Rijk heeft met onderzoekers, gemeenten en stakeholders overlegd of er andere manieren zijn om overlast aan te tonen voor handhaving. Voor handhaving	

	bij de handhaving van overlast als gevolg van (onjuiste) toepassing van houtstook. De Rijksoverheid ontwikkelt een meetmethode die gericht is op het meten van de belangrijkste emittenten. Uit eerste onderzoek van TNO zijn een aantal componenten naar voren gekomen, die gemeten kunnen worden. Deze componenten zijn echter niet uniek voor houtrook. Hierdoor is vervolg onderzoek nodig om onomstotelijk vast te stellen dat de componenten afkomstig zijn van de houtstookbron. Daarnaast zal onderzocht moeten worden of deze componenten te koppelen zijn aan overlast ((geur)hinder en/of gezondheidsklachten).	is het belangrijk om ook vast te stellen welke specifieke hout- of pellet kachel verantwoordelijk is en welk deel van de blootstelling uit andere bronnen afkomstig is. Dat is voorsnog met alleen een meting niet mogelijk. Het Rijk gaat samen met het RIVM en andere stakeholders onderzoeken welke handhavingsmogelijkheden er zijn op basis van geuroverlast. De resultaten hiervan worden met de medeoverheden gedeeld. Wanneer dit bekend is gaan we als gemeente beoordelen of toepassing hiervan voor de gemeente gewenst is.	
H.8.D	Afgeven stookalert Deelnemende provincies en gemeenten geven actief via hun eigen kanalen (bijvoorbeeld; website, applicatie, social media, radio/tv, weerberichten) aan als er sprake is van een stookalert Een stookalert waarschuwt kachelbezitters om niet te stoken bij de minst gunstige weersomstandigheden, zoals mistig of windstil weer omdat de rook dan blijft hangen en voor overlast voor de stoker en omgeving zorgt. KNMI en RIVM hebben het stookalert in 2019 ontwikkeld, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Gemeenten en provincies zullen actief communiceren als het stookalert wordt afgegeven via bijvoorbeeld social media.	De gemeente deelt het stookalert via social media.	
H.10.D	Voorlichting nav stook klachten Deelnemende gemeenten nemen binnengekomen klachten van de stookwijzer in ontvangst. Indien sprake is van (herhaalde) overlast op een bepaalde locatie, acteren gemeenten daar waar mogelijk op. Bijvoorbeeld door middel van voorlichting, aanbieden van bemiddeling of handhaven door gebruik te maken van de landelijke toolkit Overlast van houtstook.	De voorlichting en behandeling van meldingen nav stook klachten is in proces uitgewerkt en in uitvoering.	
H.12.D	Toepassen van uitkomsten pilot houtrook Bij positieve uitkomsten van de pilot houtrook verkennen gemeenten de mogelijkheden om elementen hieruit toe te passen In de pilot houtrook wordt voor minimaal één nieuwbouwwijk en voor een bestaande wijk of buurt onderzocht wat erbij komt kijken om een wijk houtstookvrij/houtrookarm te maken. De pilot richt zich daarbij op particuliere haarden en kachels voor binnenshuis. De pilot richt zich op de juridische mogelijkheden en praktische mogelijkheden om houtrook te beperken en houtrookvrije en houtrookarme buurten te realiseren. De pilot geeft zicht op de mogelijkheden om eisen te stellen, handhaving en toezicht, meetprotocollen en onderzoekt hoe bewoners goed betrokken kunnen worden en wat de impact op gezondheidseffecten. Decentrale overheden wisselen jaarlijks hun kennis en ervaringen uit via de themagroep Houtstook. Bij positieve uitkomsten van de pilot houtrook verkennen gemeenten de	De resultaten van de pilot moeten afgewacht worden. Bij positieve uitkomsten van de pilot, verkent Utrechtse Heuvelrug de mogelijkheden om elementen hieruit toe te passen.	

	mogelijkheden om dit in hun eigen gemeente toe te passen.		

2.4.1 Maatregelen houtstook gemeente

De gemeente onderkent de overlast die houtrook kan veroorzaken. Om bewoners voor te lichten over houtstook is een communicatie aanpak gestart. Hiermee kan het gedrag van stokers worden beïnvloed. Dat doen we onder meer via informatie op de website van de gemeente: www.heuvelrug.nl/verantwoord-hout-stoken. Ook delen we in het houtstookseizoen informatie via sociale media en huis-aan-huisbladen. Daarnaast deelt de gemeente het stookalert via sociale media. De gemeente gaat in de nabije toekomst verkennen of zij beleid wil gaan vormgeven op het gebied van rookkanalen in nieuwbouwsituaties.

De gemeente krijgt klachten binnen via de landelijke stookwijzer. In 2021/2022 zijn er 70 klachten en in 2022/2023 150 klachten binnengekomen. Door landelijke bekendheid van de Stookwijzer zijn er aanzienlijk meer meldingen binnengekomen, ruim 200 in 2024. In het afgelopen stookseizoen (oktober 2024-eind maart 2025) zijn er 390 stookmeldingen binnengekomen (bron: RIVM).

De meldingen worden bijgehouden en de melder krijgt een reactie. Indien bekend ontvangt de mogelijke overlastgever ook een brief en een invulformulier over stookgedrag en het soort kachel. Op basis van de gegevens wordt bepaald of er sprake is van overlast. Bij eenmalige overlast is het niet voldoende om gericht actie te ondernemen.

2.5 Landbouw

Landelijk worden er afspraken gemaakt voor de reductie van emissies. Deze afspraken moeten daar waar nodig lokaal worden geborgd. In de onderstaande tabel zijn de maatregelen van het thema landbouw beschreven. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven.

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
L.1.D	De warme sanering varkenshouderij beoogt het op korte termijn verminderen van de geuroverlast door varkensbedrijven in vee dichte gebieden door het saneren en beëindigen van locaties of bedrijven die willen stoppen. Dit vermindert het totaal aantal varkens in Nederland en daarmee wordt een emissiereductie van ammoniak en fijnstof behaald. Dit wordt onder andere gerealiseerd door het doorhalen van varkensrechten. Via het Hoofdlijnenakkoord Warme Sanering Varkenshouderij (Srv) hebben provincies en gemeenten zich gecommitteerd aan een effectieve aanpak en uitvoering van de regeling.	Dit is niet een actie die vanuit het SLA moet worden genomen, maar volgt uit het hoofdlijnenakkoord Srv. De Srv stond tot begin 2020 open, definitieve subsidievaststelling loopt naar verwachting tot begin 2023. De ODRU houdt de ontwikkelingen in de gaten en adviseert aan de gemeente. In de gemeente Utrechtse Heuvelrug is voor zover bekend één varkenshouderij beëindigd via deze saneringsregeling.	
L.2.D	Sectormaatregelen: De Rijksoverheid heeft met de verschillende sectoren in de veesector afspraken gemaakt over een integrale brongerichte reductie van emissies. Zo is met de varkenssector afgesproken om de emissie van ammoniak uit stallen te verminderen met 85%. In 2030 zijn de emissie-reducerende maatregelen in minimaal 60% van de stallen ingevoerd. Ook de melkveesector werkt naar aanleiding van afspraken uit het Klimaatakkoord en de stikstofaanpak aan de integrale reductie van	Een nadere uitwerking van acties voor gemeenten als het gaat om afspraken met de veehouderijsector voor integrale brongerichte reductie van emissie moet nog nadere uitwerking krijgen. Dit is afhankelijk van de afgesproken sectormaatregelen. De ODRU houdt de ontwikkelingen in de gaten en adviseert aan de gemeente.	

	methaan en ammoniak. Met de pluimveesector zijn afspraken gemaakt over fijnstof.		
L.3.D	Sectorplan pluimvee: De pluimveesector heeft in juli 2021 een plan om primair fijnstof te reduceren ingediend. Doel van het sectorplan is om gezondheidswinst te realiseren, overeenkomend met de te verwachten gezondheidswinst als gevolg van de halvering van de fijnstofemissie in 2030 ten opzichte van 2016.	Momenteel wordt uitgezocht of het plan tot voldoende (zekerheid van) fijnstofreductie leidt en uitvoerbaar is. Mocht dit niet het geval zijn, dan stelt het ministerie van IenW wettelijk een generieke reductie-eis vast in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De gemeente legt waar mogelijk de maatregelen om primair fijnstof te reduceren uit het sectorplan pluimvee vast in vergunningen en/of het Omgevingsplan.	
L.4.D	Invoering generieke emissie-eisen voor biologisch gehouden kippen en varkens: In het Besluit emissiearme huisvesting voor biologisch gehouden kippen en varkens staat een vrijstelling voor emissie-eisen. Het Rijk heft deze vrijstelling op en maakt vervangende eisen. Deze komen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Daarbij komt er een overgangstermijn voor bestaande stallen.	Deze maatregel is in het Bal (Ow) opgenomen en heeft vervolgens rechtstreekse doorwerking via het Omgevingsplan.	
L.5.D	Verbeteren van effectiviteit van emissiearme stallen: De Rijksoverheid verkent in samenwerking met provincies en gemeenten hoe de effectiviteit van eisen aan emissiearme stallen kunnen worden versterkt. Het gaat dan met name om de goede werking van luchtwassers en de uitvoering en gebruik van emissiearme vloeren bij melkrundvee.	De gemeente verkent maatregelen om, waar nodig, in toezicht en handhaving kennis over effectiviteit van eisen aan emissiearme stallen te versterken. De verantwoordelijkheid voor het hebben en houden van voldoende kennis over toezicht en handhaving is de verantwoordelijkheid van de ODRU.	
L.6..D	Subsidie Brongerichte Verduurzaming (Sbv) stal- en managementmaatregelen: De Rijksoverheid streefde ernaar begin 2020 een subsidieregeling open te stellen voor integraal duurzame en emissiearme stal- en managementmaatregelen. Deze regeling is zowel gericht op innovatie- en pilotprojecten als op investeringsprojecten van voorlopers (first movers) voor brongerichte integrale emissiebeperkende maatregelen. Daarnaast onderzoekt het Rijk op korte termijn de mogelijkheden voor experimenteerruimte waarmee de toepassing van innovaties en nieuwe emissiebeperkende maatregelen op een verantwoorde wijze kan worden versneld. De twee modules van de Sbv worden tot en met 2024 gefaseerd opengesteld voor verschillende veehouderijsectoren. De gemeente is hierin volgend. Het ministerie van IenW neemt nieuwe technieken op in de Regeling ammoniak en veehouderijen (vanaf de inwerkingtreding van de OW in de Omgevingsregeling).	Deze maatregel stelt enkel dat er een subsidieregeling wordt opengesteld voor maatregelen om de emissie van veehouderijen te verminderen. Er is op zich geen verplichting om veehouders hier actief op te wijzen, maar hier kan wel voor gekozen worden. De ODRU informeert veehouders over de subsidiemaatregelen waarvoor een vergunningentraject of melding loopt hier actief over. De ondernemer wordt op deze manier bekend met de mogelijkheden en middelen die in te zetten zijn op de meest noodzakelijke plekken.	
L.7A.D	Inzetten van meetsensoren: De Rijksoverheid faciliteert onderzoek naar het inzetten van meetsensoren voor het feitelijk meten van emissies op de locatie van de veehouderij. De Rijksoverheid gaat na hoe de inzet van meetsensoren in wet- en regelgeving kan worden verankerd en hoe dit bijdraagt aan de reductie van emissies.	Het inzetten van meetsensoren voor het meten van emissies op locatie van een veehouderij is vanuit het Rijk een mogelijkheid en geen verplichting. De uitvoering en inzet van dit instrument moet worden onderzocht waarna inzet kan worden overwogen.	

2.6 Participatie (Citizen Science)

Deze maatregel heeft tot doel inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden te betrekken bij verbetering van luchtkwaliteit en behalen van gezondheidseffecten, bijvoorbeeld door zelf te meten en daarmee zelf inzicht te krijgen in de luchtkwaliteit in de omgeving.

In de tabel zijn de maatregelen van het thema participatie beschreven. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven.

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
P.2.D	Informeren inwoners en bedrijven Rijk, gemeenten en provincies informeren inwoners en bedrijven actief over luchtkwaliteit en gezondheidseffecten, de maatregelen die zij nemen om gezondheidswinst te realiseren en de mogelijkheden voor citizens science.	De gemeente heeft, naast informatie op haar website, een digitaal platform ingericht waar duurzaamheids-onderwerpen een plek hebben. Het onderwerp luchtkwaliteit heeft hier ook een plek gekregen. Op dit digitaal platform (www.heuvelrugdoetmeer.nl) kunnen burgers bekijken wat er speelt, actief meedoen of mensen vinden die willen aansluiten bij een eigen initiatief.	

In de gemeente is een burgerinitiatief actief met het meten van luchtkwaliteit. Dit gebeurt met financiële ondersteuning van de gemeente. Op april 2024 is met succes een eerste workshop georganiseerd en in het februari 2025 is een tweede workshop gehouden. Tijdens de workshop konden deelnemers eigen luchtmeetkastjes / fijnstofmeters bouwen en vervolgens thuis ophangen. Het project is tevens aangemeld bij het RIVM en in de gehele gemeente hangen ondertussen al circa 40 meters. De gemeente heeft sinds april 2025 ook een luchtmeetkastje op de gemeentewerf en in de toren van de Maartenskerk bevestigd (zie inzet rechts).

Foto luchtmeetkastje in toren Maartenskerk

Afbeelding locaties luchtmeetkastjes fijn stof op 1 mei 2025

Er zijn een aantal landelijke websites beschikbaar, zoals de website www.samenmetenaanluchtkwaliteit.nl welke kennis biedt over het (zelf) meten van luchtkwaliteit. De website geeft ook een overzicht van citizen science-projecten. Daarnaast is er een nieuwsbrief. Zo wordt via de verschillende projecten kennis gedeeld door derden. Verder staan op de website samenmeten.rivm.nl/dataportaal de sensormetingen in heel Nederland weergegeven.

2.7 Algemene bepalingen

Bij deze set maatregelen gaat het om landelijke basismaatregelen met een inspanningsverplichting voor de gemeente. Het gaat dan onder meer om het implementeren van de SLA doelen in Omgevingsvisie en omgevingsplannen. Dat is in uitvoering.

In de tabel op de volgende pagina zijn de maatregelen van het thema algemene bepalingen beschreven. In de derde en vierde kolom is de stand van zaken van de lopende acties in onze gemeente weergegeven.

DUP code	Basismaatregelen SLA	Stand van zaken acties gemeente	
A.3-5.D	Uitvoering SLA afstemmen met bestaande uitvoeringsstructuren. Partijen stemmen de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord, waaronder de pilots, nauw af met, en brengen deze waar mogelijk en wenselijk onder bij bestaande uitvoeringsstructuren, zoals bijvoorbeeld de regionale energiestrategieën, regionale mobiliteitsagenda's en programma Kringlooplandbouw.	Wordt uitgevoerd zoals beschreven in onder meer paragraaf mobiliteit.	
A.4-1.D	De Rijksoverheid faciliteert de uitwerking van een gebiedsgericht aanpak voor hoog blootgestelde locaties. De Rijksoverheid faciliteert onder andere het opstellen van een gebiedsanalyse gericht op definiëring van hoog blootgestelde locaties, mogelijke aanpak en wijze waarop samenwerking tussen Rijk en/of provincie en gemeente mogelijk is om gezondheidswinst te bereiken. Partijen nemen naar aanleiding hiervan initiatieven tot aanvullend beleid, binnen hun eigen taken en bevoegdheden en werken indien nodig samen als de inspanningen en de bronnen daarom vragen.	De resultaten hiervan moeten afgewacht worden.	
A.4-2.D	De Rijksoverheid werkt samen met Partijen een aanpak uit om de negatieve gezondheidseffecten bij hoog gevoelige groepen te beperken. Deze richt zich onder andere op gevoelige bestemmingenbeleid. Partijen nemen naar aanleiding hiervan initiatieven tot aanvullend beleid, binnen hun eigen taken en bevoegdheden en werken indien nodig samen als de inspanningen en de bronnen daarom vragen.	Er is een afwegingskader luchtkwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen opgesteld ter bescherming van hoog gevoelige groepen. Veel maatregelen in het SLA richten zich op het beperken van uitstoot (emissie). Dit beleid is gericht op bescherming van de ontvanger.	
A.6-1.D	Implementeren SLA doelen in omgevingsvisies en -plannen	Zie paragraaf over mobiliteit en participatie	
A.8-1.D	Inwoners, maatschappelijk organisaties en bedrijven betrekken	Zie paragraaf over participatie	

In het voorjaar van 2023 is een analyse uitgevoerd om beleidsregels op te stellen voor ontheffing verbranden van snoeiafval. Het voorstel heeft echter geen doorgang gevonden vanwege relatief weinig meldingen voor het verbranden van snoeiafval.

3 Voortgang op gemeentelijke acties

Met de ondertekening van het SLA en het actieplan zijn stappen gezet om de luchtkwaliteit permanent te verbeteren. In dit hoofdstuk gaan we in op acties die de gemeente uitvoert naast de basismaatregelen uit hoofdstuk 2. Verder gaan wij ook in op aandachtspunten en prioritering voor de komende jaren in de uitvoering van het Actieplan.

3.1 Integratie van milieubeleid in het Omgevingsplan

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet inwerking getreden en daarmee is het omgevingsplan het belangrijkste instrument voor het reguleren van de fysieke leefomgeving. De gemeente krijgt mogelijkheden om haar milieubeleid via regels in het omgevingsplan aan te scherpen en door te laten werken. In samenwerking met de ODRU en GGD wordt de komende jaren de tijdelijke milieuregels omgezet in het definitieve omgevingsplan.

3.2 Afwegingskader Luchtkwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen

Hoog gevoelige groepen zijn mensen die meer dan gemiddeld negatieve gezondheidseffecten ervaren als gevolg van een slechte luchtkwaliteit. Dat zijn mensen binnen de functies scholen, kinderdagverblijven, en verzorgings-, verpleeg- en bejaardentehuizen. Eén van de maatregelen in het SLA is dat de gemeente beleid ontwikkelt om hoog gevoelige groepen te beschermen. Dit is gebaseerd op de GGD-richtlijn Luchtkwaliteit en gezondheid en gaat uit van het hanteren van afstandsregels bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen tussen bronnen van luchtverontreiniging en gevoelige groepen.

Gevoelige groepen rondom grote veehouderijen (met name varkens, pluimvee en geitenbranche) ervaren extra last vanwege luchtkwaliteit. De gemeente heeft een afwegingskader opgesteld met een inspanningsverplichting cq advies om afstandsregels bij ruimtelijk ordenen te hanteren. Daarnaast worden aanvullende maatregelen aangedragen bij afwijken van de afstandsregels. Voor de volledigheid wordt verder verwezen naar het Afwegingskader.

3.3 (Intensieve) veehouderijen

Analyse milieu impact

De gemeente is gestart met een analyse van de milieueffecten van de veehouderijen in de gemeente. De resultaten worden gebruikt bij het vormgeven van beleid. In de analyse wordt ook duidelijk of en waar er mogelijk overlastsituaties op het gebied van luchtkwaliteit en endotoxinen bestaan als gevolg van veehouderijen.

Schonere voertuigen

De gemeente wil samen met haar omgevingsdienst aansluiten bij een initiatief van de provincie voor een cursus en kennisontwikkeling over de mogelijkheid om voor overbelaste gebieden scherper te vergunnen en waar mogelijk, gezondheidsdoelen in de vorm van emissie-eisen in vergunningen voor bedrijven en relevante activiteiten op te nemen. Ambitie daarbij is om de inzet van oudere dieselveertuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren. De maatregel geldt doorlopend voor het opstellen van nieuwe ontwikkelingen en het herzien van bestaande plannen.

Meetsensoren

Het Rijk faciliteert onderzoek naar het inzetten van meetsensoren voor het feitelijk meten van emissies op de locatie van een veehouderij. We wachten resultaat af vanuit het Rijk hoe de inzet van meetsensoren in wet- en regelgeving kan worden verankerd en hoe dit bijdraagt aan de reductie van emissies. Het plaatsen van meetsensoren voor het meten van emissies op een locatie van een veehouderij is vanuit het Rijk een mogelijkheid en geen verplichting. De uitvoering en inzet van dit instrument moet nog worden onderzocht waarna inzet kan worden overwogen.

3.4 Meer bewustwording overlast door houtrook

Houtrook is de grootste veroorzaker van fijn stof in de gemeente. De gemeente wil daarom om meer bewustwording te creëren, haar huidige maatregelen op communicatiegebied evalueren en uitbreiden, zie maatregelen paragraaf 2.4. Verder kijken we in de regio wat er gebeurt om de overlast van houtrook te verminderen. Zo is er in de gemeente Utrecht vanaf 1 januari 2025 een verbod om buiten vuur te stoken op hout. Dit komt doordat mensen dan dichterbij de uitstoot zijn dan bij rook uit een schoorsteen. Dit zijn stappen in de ontwikkeling voor een geheel stookverbod in de gemeente Utrecht. De gemeente Ede biedt naast voorlichting sinds november 2023 tevens een subsidieregeling aan inwoners voor het definitief onbruikbaar laten maken of weghalen van hun rookkanaal. Met de subsidieregeling kunnen inwoners een vergoeding tot €1000,- aanvragen. Wij kijken met belangstelling naar deze uitvoering en onderzoeken de effectiviteit van stimuleringsmaatregelen ook voor onze gemeente.

Verder heeft in het TV programma 1Vandaag een item gewijd aan betere regels om stookoverlast tegen te gaan. Wethouder Anouk Haaxma is hiervoor geïnterviewd en heeft aangegeven wat er in de gemeente al gebeurt op het gebied van houtstook, maar dat er vooral landelijke wetgeving en visie nodig is. *“Gemeenten hebben nu nog te weinig invloed op het houtstookbeleid. We kunnen informeren en communiceren, maar hebben geen regels die we kunnen checken.”*

3.5 Onderzoek naar effectieve stimuleringsmaatregelen

De komende periode gaan we de haalbaarheid, effectiviteit en financieringsmogelijkheden van een aantal stimuleringsmaatregelen onderzoeken. Deze dragen bij aan een schonere luchtkwaliteit in onze gemeente. Het gaat hierbij om een mogelijke subsidie voor vervanging van oude kachels en subsidie voor vervanging van oude vervuilende brommers voor e-fietsen en scooters.

3.6 Ondersteuning burgerinitiatief luchtkwaliteit meten

Door een burgerinitiatief in de gemeente wordt het meetnetwerk om de luchtkwaliteit in de gemeente inzichtelijke te maken aanzienlijk uitgebreid. Dit gebeurt met financiële ondersteuning van de gemeente. In het voorjaar van 2025 is een tweede workshop gehouden. Tijdens de workshop konden deelnemers eigen luchtmeetkastjes / fijnstofmeters bouwen en vervolgens thuis ophangen. De initiatiefnemer heeft het project tevens aangemeld bij het RIVM en in de gehele gemeente hangen ondertussen al circa 40 meters. Het initiatief zorgt voor meer bewustwording en inzicht in de lokale luchtkwaliteit.

3.7 Particulier vuurwerkverbod

Op 1 maart 2022 was het besluit tot het wijzigen van de APV genomen waardoor er een algeheel vuurwerkverbod voor de gehele gemeente geldt en de mogelijkheid is opgenomen onder voorwaarden ontheffing te verlenen. Ook met oog op een landelijk vuurwerkverbod kan de hoeveelheid fijnstof in de lucht tijdens de jaarwisseling aanzienlijk worden verminderd.

3.8 Meten van uitstoot door houtstook

Momenteel is het nog niet mogelijk om de concentratie, afkomstig van alleen houtrook, per wijk te meten. Er is wel recent een provinciaal initiatief gestart in samenwerking met de gemeenten Amersfoort, Utrechtse Heuvelrug en Zeist, Natuur en Milieufederatie Utrecht en TNO. Het is de bedoeling om in een aantal wijken te gaan meten samen met inwoners met daarbij een professionele meetopstelling van TNO. Er is door de provincie een rijksbijdrage gevraagd. Als de bijdrage wordt toegekend wordt het project medio zomer van dit jaar gestart en duurt 2 jaar.

3.9 Uitwerking in andere gemeentelijke beleidsdocumenten

Voor de effectiviteit van de beschreven maatregelen is het noodzakelijk om het thema luchtkwaliteit en de uitwerking hiervan te borgen in relevante beleidsdocumenten. Voorbeelden hiervan zijn het Mobiliteitsbeleid, Duurzaamheidsbeleid, de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan, het inkoopbeleid van de gemeente en de opdrachtverlening aan de ODRU. Het thema Luchtkwaliteit is een integraal thema dat als zodanig moet worden behandeld. In onderstaande plannen is beschreven hoe het onderwerp terugkomt.

3.9.1 Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie is het thema Luchtkwaliteit als volgt benoemd:

Onze ambitie is om de milieukwaliteit te behouden en waar mogelijk te verbeteren. We willen een gezonde en veilige bodemkwaliteit, een gezonde, veilige, duurzame en natuurlijke waterhuishouding, en een gezonde en veilige luchtkwaliteit. We streven naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit, waarbij wordt toegewerkt naar de onlangs aangescherpte WHO-advieswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof, die daarmee strenger zijn dan de Nederlandse normen.

Hieronder zijn verkeerskundige maatregelen in de Omgevingsvisie genoemd, aanpassingen per dorp waardoor de luchtkwaliteit verbetert:

Doorn:	Verkeerskundige aanpassingen in het centrum, aanpassingen om het centrum te ontlasten zullen de luchtkwaliteit positief beïnvloeden.
Driebergen:	Hoofdstraat drukte reduceren, Maatregelen om de drukte van gemotoriseerd verkeer op de Hoofdstraat te verminderen komen ten goede aan de luchtkwaliteit in het centrum.
Leersum:	Rijksstraatweg drukte reduceren, Maatregelen om de drukte van gemotoriseerd verkeer op de Rijksstraatweg te verminderen komen ten goede aan de luchtkwaliteit in het centrum.
Overberg:	De verkeerskundige aanpassingen om het centrum te ontlasten zullen de luchtkwaliteit positief beïnvloeden. Verduurzaming agrarische bedrijven, De luchtkwaliteit bij Overberg wordt verbeterd door verduurzaming van de omliggende agrarische bedrijven.
Amerongen:	Aanpassing Groene entree

3.9.2 Het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP)

Het regionaal mobiliteitsplan (RMP) Midden-Nederland vloeit voort uit het Landelijke klimaatakkoord en heeft als doel de mobiliteit in de regio te verduurzamen. Een adviesbureau heeft medio januari 2022 voor gemeenten in de regio en zo ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug bekeken welke maatregelen het meest kosteneffectief zijn om CO₂ te besparen. Per gemeente zijn potentiële emissiereducties van maatregeltypes berekend. De maatregelen ten aanzien van werkgeversbeleid, parkeren en verduurzaming sociaal-recreatieve mobiliteit hebben de meeste potentie voor onze gemeente.

De adviseurs mobiliteit zijn betrokken bij het regionaal mobiliteitsplan. Uitwerking van de maatregelen en gezondheidsdoelen zijn de uitgangspunten in de actualisatie van het gemeentelijk mobiliteitsplan.

3.9.3 Gezondheidsbeleid

In de uitvoeringsagenda 'Samen Leven Samen Doen' hebben wij als gemeente opgenomen dat we gezondheidsbeleid opstellen, waarin onder andere de thema's van het preventieakkoord terugkomen. Gezondheid is een breed onderwerp en raakt verschillende beleidsterreinen en onderwerpen zoals fysieke gezondheid, mentale gezondheid, een gezonde leefomgeving en over gelijke kansen op gezondheid. Om te komen tot een afgebakend gezondheidsbeleid zijn er concrete prioriteiten en keuzes opgenomen. Het verbeteren van de luchtkwaliteit valt onder 'Gezondheid in de sociale en fysieke leefomgeving'. In de nota is het belang van de leefomgeving op de gezondheid van onze inwoners en *op welke manier gezondheidsaspecten worden meegenomen in besluitvorming* beschreven. Er is samenwerking en afstemming met thema omgeving. Het gezondheidsbeleid zal naar verwachting weinig nieuwe ambities met zich meebrengen, er gebeurt al veel op gezondheid maar dat is versnipperd en niet gebaseerd op uitgangspunten/kaders vanuit de raad. De wettelijke taken zijn voor het grootste deel belegd bij de GGDrU. De ambitie moet nog worden uitgewerkt. Het gezondheidsbeleid wordt in Q2 2025 vastgesteld.

3.10 SpUk subsidiemogelijkheden

Gemeenten kunnen aanspraak maken op extra gelden om specifiek beleid van het Rijk uit te voeren. Dit kan met zogenaamde SpUk aanvragen. Zo is er ook een specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord (SpUk SLA) die financiële steun biedt voor projecten die zorgen voor een schonere lucht en gezondheidswinst. Het kan gaan om onder meer inkoop schonere auto's, inruilregeling vieze brommers, projecten rond gedragsverandering, onderzoek naar de uitvoering van aanbesteding van werkzaamheden met emissievrije of emissiearme mobiele machines. De eerste inventarisatie is uitgevoerd en we bekijken of concrete aanvragen kunnen worden ingediend. Verder heeft het adviesbureau BMC een traineeopdracht beschikbaar gesteld om inzicht te verkrijgen in kosten van de uitvoering maatregelen uit het actieplan en zijn financieringsmogelijkheden voor uitvoering van maatregelen geïnventariseerd.

3.11 Conclusies en prioritering komende periode (2025-2026)

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarde luchtkwaliteit, maar er is nog steeds verhoogde kans op gezondheidsschade. De WHO advieswaarden worden nog niet gehaald. Binnen de gemeente wordt daarom actief gewerkt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Met deze rapportage is hierin concreet inzicht gegeven. Uit de tussenevaluatie concluderen we dat op alle thema's voortgang is geboekt en dat in verschillende beleidsgebieden in de gemeente wordt gewerkt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Vanwege de korte uitvoeringstijd van het actieplan is het nog niet mogelijk om over de jaren 2022-2024 een daadwerkelijke verbetering van de luchtkwaliteit te zien. Dat kost tijd en inzet vanuit verschillende beleidsvelden, omdat een complex en omvangrijk opgave als het verbeteren van de luchtkwaliteit niet enkel vanuit milieu kan worden uitgevoerd.

Voor de komende jaren zijn vanwege beschikbare capaciteit en financiën keuzes gemaakt in de uitvoering van het actieplan. In een aparte memo is deze prioritering beschreven. Hierin zijn de gemeentelijke en de landelijke maatregelen in twee categorieën verdeeld, namelijk uitvoering van de maatregelen in de komende twee jaar (2025-2026) en uitvoering van maatregelen op de langere termijn namelijk in de periode 2027 en 2030.

Kort samengevat richten wij ons de komende twee jaar in ieder geval op de volgende zaken:

- Landbouw
  - Afronding analyse milieu impact veehouderijen
  - Geurbeleid vormgeven veehouderijen en industrie
  - Kennisontwikkeling scherper vergunnen milieu activiteiten
- Houtstook
  - Intensiveren communicatie campagne
  - Continueren ondersteuning Burgermeetnetwerk
  - Verkenning rookkanalen in nieuwbouwwoningen
- Mobiliteit
  - Samenwerking bij vormgeven Mobiliteitsplan inclusief Uitvoeringsagenda
  - Samenwerking projecten duurzame mobiliteit en lokale initiatieven zoals deelmobiliteit
- Algemeen
  - Implementatie Afwegingskader “Luchtkwaliteit bij ruimtelijke plannen”
  - Planregels thema luchtkwaliteit borgen in definitief Omgevingsplan
  - Onderzoek haalbaarheid, effectiviteit en financieringsmogelijkheden van een aantal stimuleringsmaatregelen en SpUk subsidiemogelijkheden

In 2028 zullen we de evaluatie herhalen, om zo de voortgang blijvend te monitoren en te werken aan een gezondere luchtkwaliteit in de gemeente.